

MILJÖUTSKOTTETS BETÄNKANDE 21/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om bedömning av den strukturella säkerheten hos byggnader med stor spännvidd och lag om ändring av 117 i och 166 § i markanvändnings- och bygglagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 10 december 2014 regeringens proposition med förslag till lag om bedömning av den strukturella säkerheten hos byggnader med stor spännvidd och lag om ändring av 117 i och 166 § i markanvändnings- och bygglagen (RP 336/2014 rd) till miljöutskottet för beredning.

Åtgärdsmotion

I samband med denna proposition har miljöutskottet behandlat följande motion:

— AM 4/2013 rd Juvonen, Arja /saf: Konstruktionsgranskning av breda byggnader. (19.3.2013)

Sakkunniga

Utskottet har hört

- byggnadsråd Teppo Lehtinen och lagstiftningsråd Kirsi Martinkauppi, miljöministeriet
- chefen för samhällsteknik Kirsi Rontu och projektingenjör Henna Luukkonen, Finlands Kommunförbund
- ingenjör Reijo S. Lehtinen, Byggnadsindustrin RT rf
- teknisk direktör Gunnar Åström, Finlands Byggnadsingenjörers Förbund RIL rf
- ordförande för konstruktionskommittén, överingenjör Harri Tinkanen, Finlands Konsultbyråers förbund SKOL rf
- jurist Johanna Aho, RAKLI ry.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

— Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.

PROPOSITIONEN OCH ÅTGÄRDSMOTIONEN

Propositionen

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om bedömning och övervakning av den strukturella säkerheten hos byggnader med stor spännvidd och en lag om ändring av markanvändnings- och bygglagen.

I den nya lagen föreslås bestämmelser om en skyldighet för ägare till en byggnad med stor spännvidd, för vilken bygglov beviljats före ikraftträdandet av denna lag, att se till att en sakkunnig har bedömt den strukturella säkerheten hos byggnaden.

Det föreslås att bedömningen riktas mot byggnader där det vanligtvis vistas ett stort antal människor när byggnaderna används i enlighet med sitt huvudsakliga ändamål. Bedömnings-skyldigheten ska dessutom gälla maneger och djurstall med stor spännvidd.

Lagförslaget innehåller dessutom bestämmelser om bedömningens innehåll och det intyg som ska upprättas över bedömningen.

Dessutom föreslås bestämmelser om att ägaren är skyldig att se till att bruks- och underhålls-anvisningarna för byggnader med stor spännvidd som hör till lagens tillämpningsområde innehåller kontrollåtgärder jämte tidsplan som gäller konstruktioner som är viktiga med tanke på bärförmågan samt de specialbeskrivningar för de bärande konstruktionerna som behövs med tanke på underhållet.

Lagen föreslås även innehålla bestämmelser om skyldighet att anmäla överhängande fara.

Samtidigt föreslås att markanvändnings- och bygglagen ändras så att det till den paragraf som gäller bruks- och underhållsanvisningar fogas en informativ hänvisning till den föreslagna specialregleringen. Dessutom föreslås det att till den paragraf i markanvändnings- och bygglagen som gäller underhåll av byggnader fogas ett nytt moment om allmän skyldighet för ägare till byggnader att kontrollera konstruktioner som är viktiga med tanke på byggnadens bärförmåga.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

Åtgärdsmotionen

AM 4/2013 vp. I åtgärdsmotionen föreslås det att regeringen ska vidta åtgärder för att ordna regelbundna riksomfattande granskningar av byggnader med stor spännvidd som redan är i bruk.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen men med följande kommentarer.

Propositionens syfte är att främja den strukturella säkerheten i hallliknande byggnader med stor spännvidd genom en lag om bedömning av den strukturella säkerheten hos existerande byggnader med stor spännvidd. En separat lag har ansetts nödvändig eftersom det under de senaste femton åren flera gånger har inträffat att taket har rasat in i hallar med stor spännvidd. Betydande personskador har i många fall undvikits endast på grund av att raset har inträffat vid en tidpunkt när det inte har funnits människor i byggnaden. Rasen har enligt Olycksutredningscentralen berott på strukturella fel och brister förorsakade av både planering och genomförande liksom också brister i underhållet. Ofta är det möjligt för en sakkunnig att se tecken på eventuella problem då konstruktionerna kontrolleras. Olycksutredningscentralen har i flera rapporter

rekommenderat ett besiktningsförfarande för byggnader.

I den nya lagen föreskrivs att ägaren är skyldig att se till att en sakkunnig har bedömt den strukturella säkerheten hos byggnaden. Enligt 166 § i den gällande markanvändnings- och bygglagen är utgångspunkten att ansvaret för byggnadens strukturella säkerhet ligger hos ägaren och att det ska bestämmas att byggnaden ska rivas eller användningen av den förbjudas om byggnaden utgör en uppenbar fara för säkerheten. Det nya 5 mom. i 166 § i propositionens lagförslag 2 förpliktar byggnadens ägare att övervaka i vilket skick de konstruktioner som är viktiga med tanke på byggnadens bärförmåga är. I praktiken ökar bestämmelsen inte de skyldigheter som ägaren redan har eftersom övervakningen är en förutsättning för att byggnaden ska kunna hållas i behörigt skick. Det handlar således mer om att fästa ägarens uppmärksamhet vid att övervakningen måste skötas.

Den säkerhetsbedömning av engångsnatur som föreslås gäller vissa byggnader med stor spännvidd som har beviljats bygglov innan den föreslagna regleringen trädde i kraft. Enligt övergångsbestämmelsen ska bedömningen göras inom fyra år om de som ansvarat för konstruktionsplanerna, de som ansvarat för byggandet och de som ansvarat för leveransen av stommen har varit oberoende av varandra och inom två år om det finns ett beroendeförhållande.

Cirka 10 000 byggnader berörs enligt propositionen av regleringen. Största delen av dem är maneger, affärs- och varuhus, andra butiksbyggnader, ladugårdar, svin- eller hönsgrårdar. En del av byggnaderna har kontrollerats frivilligt redan tidigare och för deras del behövs ingen ny kontroll.

Utskottet konstaterar att kostnaderna för bedömningen kan bli avsevärda beroende både på byggnadens art och på hur heltäckande dokument som finns tillgängliga. Utskottet välkomnar att ledningsgrupp för strukturell säkerhet, där utöver miljöministeriet branschens främsta aktörer ingår, har berett en anvisning för inspektionsförfarandet, och att anvisningen har testats på olika byggnadstyper. En praktisk anvisning

för inspektionerna är ett effektivt redskap med stort genomslag både för den som beställer bedömningen och för den expert som genomför den. Erfarenheten av pilotprojekt visar att kostnaderna för bedömningen beroende på byggnad kommer att variera mellan 6 000 och 12 000 euro. Kostnaden kan i enskilda fall bli oskäligt hög. Men lagens syfte är att undvika personsador och ekonomiska förluster. De kan i fall av ett ras vara ansevärd, i fråga om människoliv oersättliga.

Åtgärdsmotion

Propositionen innehåller förslag till bestämmelser om bedömning av den strukturella säkerheten hos byggnader med stor spännvidd i enlighet med åtgärdsmotionen. Följaktligen bör åtgärdsmotionen avvisas.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslagen utan ändringar och

förkastar åtgärdsmotion AM 4/2013 rd.

Helsingfors den 4 februari 2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Martti Korhonen /vänst
vordf. Rakel Hiltunen /sd
Timo Heinonen /saml
Pauli Kiuru /saml
Jukka Kärnä /sd
Jari Lindström /saf
Tapani Mäkinen /saml

Martti Mölsä /saf
Sari Palm /kd
Raimo Piirainen /sd
Johanna Sumuvuori /gröna
Mirja Vehkaperä /cent
Juha Väättäinen /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.

RESERVATION

Motivering

Lagförslagets syfte är i sig riktigt, eftersom det är angeläget att garantera säkerheten i byggnader med vid spännvidd.

Cirka 10 000 byggnader berörs enligt propositionen av regleringen. Största delen av dem är maneger, affärs- och varuhus, andra butiksbyggnader, ladugårdar, svin- eller hönsgrårdar.

Men den föreslagna modellen är administrativt tung och dyr. Den kostnad på 6 000—12 000 euro för bedömning av ett enskilt objekt som

nämns i lagförslaget är oskäligt hög för de flesta av aktörerna.

Jag föreslår en ny lagberedning med målet att förbättra säkerheten med en lättare administrativ modell varvid vi också kommer ner till en skäligare kostnadsnivå.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen förkastar lagförslagen.

Helsingfors den 4 februari 2015

Mirja Vehkaperä /cent